

На данашњи дан 1804 - Српска потера предвођена бимбашом (турски војни чин у рангу команданта батаљона), касније војводом, Миленком Стојковићем ухватила је и погубила на дунавском острву Ада Кале дахије Аганлију, Кучук Алију, Мулу Јусуфа и Мехмед-агу Фочића, који су претходно "сечом кнезова" запалили искру Првог српског устанка.

Намера дахија била је да се дочепају Видина (данас Бугарска). Власти у Истанбулу су веровале да су Срби осветом над дахијама добили задовољење, али су се устаници под вођством Карађорђа сукобили 1805. са султановом војском.

На данашњи дан 1991. године преминуо је јеврејски писац Исак Башевис Сингер, добитник Нобелове награде за књижевност 1978, чија су дела инспирисана традицијом и фолклором Јевреја у Источној Европи, прецизније Галицији. Ова област је историјски припадала Пољској, са честим менама кроз историју. Данас је подељена између Пољске и Украјине. Јеврејска заједница у тој области имала је бројне специфичности, и оне су најчешћа тема његових дела. Преселио се у САД 1935. Дела: романи "Сатана у Горају", "Москатови", "Мађионичар из Лублина", "Роб", "Имање", "Посед", "Непријатељи: љубавна прича", "Шоша", збирке прича "Гимпел луда", "Спиноза из Пијачне улице", "Кратки петак", "Сеанса и друге приче", "Страсти", "Стара љубав", мемоарске књиге "У судници мог оца", "Дечак у трагању за Богом", "Младић у трагању за љубављу", "Изгубљен у Америци".

1567 - Шкотску краљицу Марију Стјуарт незадовољно племство приморало је да абдицира, због тога што је протестантској Шкотској покушала да наметне католицизам.

1704 - Британске снаге под командом адмирала Џорџа Рука преотеле су Гибралтар од Шпанаца.

1783 - Рођен је јужноамерички револуционар, војсковођа и државник Симон Боливар, најзначајнија личност у борби за независност Латинске Америке од Шпаније. После низа војних победа над Шпанцима назван је "Ел Либертадор де ла Патрија" (Ослободилац отаџбине). Ослободио је Венецуелу, Еквадор, Панаму и Перу и изабран је за председника Колумбије и Боливије, која је по њему добила име. Његову животну замисао, оснивање федерације јужноамеричких република, омела су трвења владајућих кругова и отпор САД и Велике Британије. Оптужен за намеру да се прогласи монархом, повукао се с власти 1830. и убрзо умро.

1799 - Француске трупе генерала Наполеона Бонапарте потукле су Турке (у ствари египатске јединице) код Абукира у Египту.

1802 - Рођен је француски писац Александар Дима Отац, један од зачетника фељтонистичког романа. Сам или уз помоћ многобројних сарадника написао је око 300 дела, пуних живота и занимљивих преокрета, чија композиција, жив дијалог и сликовити описи привлаче и сада читалачку публику широм света. Најпре се истакао романтичним драмама "Анри ИИИ и његов двор", "Антони", "Кула Нел", "Кин". Писао је и комедије, али је светску славу стекао многобројним слободно обрађеним романима с мотивима из француске историје: "Три мускетара", "Гроф од Монте Криста", "Краљица Марго", "Двадесет година после", "Краљичин ђердан", "Црна лала".

1828 - Рођена је српска сликарка и песникиња Мина Караџић, ћерка Вука Караџића и супруга Алексе Вукомановића, првог професора књижевности на Лицеју у Београду. Међу њених педесетак сачуваних слика, махом портрета, истичу се "Аутопортрет", "Црногорац са капом", "Млади Црногорац", "Девојка са виновом лозом". Преводила је на немачки српске народне приповетке и пословице и објавила их је у Берлину 1854. Штампала је успомене на Бранка Радичевића и оставила забелешке с пута по Србији.

1828 - Рођен је руски писац, књижевни критичар и естетичар Николај Гаврилович Чернишевски, који је створио сопствени естетички систем и снажно утицао на руску књижевност у 19. веку. Због пропагирања идеја сељачке револуције и утопијског

социјализма прогнан је у Сибир. У дисертацији "Естетички однос уметности према стварности" је инсистирао на друштвеној улози књижевности, не занемарујући притом анализу уметничких елемената књижевног дела. У роману "Шта да се ради" је ватрено пропагирао социјалистичко-утопијске погледе на проблеме брака, породице, еманципације жене и друштвених идеала. Остала дела: "Огледи о Гогољевом периоду руске књижевности", "Књижевно-критички чланци", "Рус на рандевуу".

1864 - Рођен је немачки писац Бењамин Франклин Ведекинд, познат као Франк Ведекинд, који је ексцентричним али снажним драмама, пуним ироније и цинизма, трагике и комике, гротескних ликова, драстичних еротских сцена и уличног жаргона, провоцирао грађански морал. Дела: драме "Пролећно буђење", "Земаљски дух", "Маркиз фон Кајт", "Пандорина кутија", "Мртвачки плес", "Музика", "Цензура", песме "Четири годишња доба".

1883 - У покушају да преплива брзаке реке изнад Нијагариних водопада, удавио се Метју Веб, који је 1875. први препливао канал Ламанш.

1921 - Рођен је Ђузепе ди Стефано, италијански оперски уметник, тенор. Рођен у Катанији, на Сицилији, певање је учио у Милану, а деби је имао 1947. године у миланској Скали. Због специфичне боје гласа, од педесетих 20. века, Ди Стефано је сматран једним од најбољих светских певача. Освајач је златног Орфеја, престижне италијанске музичке награде. Често је певао у дуету са оперском дивом Маријом Калас.

1923 - Грчка, Турска и силе победнице у Првом светском рату потписале су у Лозани конвенцију о принудном исељавању хришћана из Турске у Грчку и муслиманског живља у супротном правцу (сви муслимани Турске, независно од етничког порекла и језика сматрани су Турцима у складу са исламским правом). Турска се одрекла свих права на претходно изгубљене територије у Првом светском рату, али је задржала Источну Тракију укључујући и Једрене, чиме су дефинитивно одређене границе турске државе на европском континенту.

1943 - Савезничко ваздухопловство је у Другом светском рату почело операцију "Гомора", усредсређено тешко бомбардовање немачког лучког града Хамбург.

1946 - САД су извеле прву подводну атомску пробу на коралским атолима Бикини у саставу Маршалских острва у западном делу Пацифика, чиме је почела серија атомских проба чувана у тајности до 1958. На истом подручју - чије је становништво присилно исељено - 1954. и 1956. испробаване су хидрогенске бомбе, а последице високе радијације и сада осећају житељи пацифичких острва.

1967 - Француски председник Шарл де Гол завршио је у Монтреалу говор ускликом "Живео слободни Квебек" (канадска покрајина са француском етничком већином, некада француска колонија), изазвавши скандал у канадској јавности и жесток протест премијера Лестера Пирсона, па је шеф француске државе био приморан да скрати посету Канади.

1974 - Константин Караманлис је, после седмогодишње владавине војне управе, образовао у Грчкој прву цивилну владу и у тој земљи је саопштена општа амнестија за све политичке затворенике.

1974 - Умро је енглески физичар Џејмс Чедвик, добитник Нобелове награде за физику 1935, који је 1932. открио неутрон. У Другом светском рату од 1943. до 1945. као главни британски инструктор радио је на "Манхетн пројекту" развоја атомске бомбе у Лос Аламосу, САД.

1976 - Амерички свемирски брод "Викинг 1" спустио се на Марс, чиме је почело испитивање могућности живота на тој планети.

1980 - Умро је енглески филмски глумац Питер Селерс, изузетан комичар, мајстор прерушавања. Играо је у серији филмова о Пинк Пантеру. Остали филмови: "Др Стренцлав", "Лолита", "Пуцањ у тами", "Шта је ново, мачкице", "Затвореник Зенде", "Добродошли, господине Ченс".

1981 - У кинеској провинцији Сечуан у поплавама је погинуло више од 700 људи, а милион и по је остало без крова над главом.

1996 - У предграђу главног града Шри Ланке Коломба погинуло је 57 и рањено више од 500 људи у експлозији подметнутој у приградски воз, за коју су оптужени тамилски побуњеници.

2005 - Умро је британски научник Ричард Дол, који је први утврдио везу између дувана и рака плућа, као и између алкохола и рака дојке и открио позитивно дејство аспирина у лечењу срчаних обољења.

(Танјуг)